

17 år efter 11. september og USA's invasion af Afghanistan spørger RÆSON: Gør vesten verden bedre?

På en række områder har præsident Trump udfordret den traditionelle opfattelse af USA's globale rolle, og givet sine allierede - herunder EU-landene - lejlighed til at overveje hvor langt de fælles interesser rækker. I Mellemøsten har Iran, Saudi-Arabien og Rusland de seneste år indtaget nye roller. I Asien bliver Kina stadig stærkere. En række iagttagere har de seneste år - med eller uden beklagelse - erklæret, at vestens mulighed for at sætte dagsordenen er ved at brænde endegyldigt ud.

I en række artikler rejser RÆSON disse temaer over for eksperter, politikere og meningsdannere, herunder fredsforsker Jan Øberg og medlem af Folketinget, sociolog Henrik Dahl. I denne emailduel skriver de på skift indlæg af 500 ord [artiklen er LANG - og kan derfor downloades her som PDF]. Dahl lægger for med sit svar på spørgsmålet:

Gør vesten verden bedre?

HENRIK DAHL: Jeg kommer aldrig til at forsvare den påstand, at den vestlige samfundsmodel er perfekt. Men at den er bedre end nogen anden, eksisterende model, er jeg fuldkommen overbevist om. Den vestlige samfundsmodel har ikke altid været perfekt. Men den har en helt enestående evne til at lære af sine fejl. Derfor har den siden Anden Verdenskrig sat en stopper for en række af de excesser, den var berygtet for. Det gælder ikke mindst den voldelige kolonialisme og ufølsomheden over for socialt dårligt stillede hjemme. De gunstige resultater af den vestlige samfundsmodel ses overalt i verden. Den procentvise andel af fattige har på globalt plan aldrig været mindre, end den er i dag. Stadigt flere får adgang til basal sundhed og uddannelse. Og med den teknologi, vi i dag behersker, kan vi både få de sidste ud af fattigdommen og beskytte klimaet. Ellers måtte der træffes pinagtige valg på dette område. Ingen af disse resultater kunne have været frembragt uden industrialisme og uden den teknisk-videnskabelige-rationelle indstilling til verden, der præger Vesten. Der findes heller ikke nogen steder i verden, hvor det er bedre at være mindrebemidlet, tilhøre et mindretal, eller være socialt afvigende, end i den vestlige samfundsmodel (uden det dermed er sagt, at det er en dans på roser at være en af disse tre ting i vesten). Alle andre steder behandler man de økonomisk svagt stillede, mindretallene og de sociale afvigere enten værre eller langt værre.

I gamle dage – det vil sige for 15-20 år siden – troede mange, at Francis Fukuyama grundlæggende havde ret: Den vestlige samfundsmodel havde ikke længere nogle naturlige fjender. Den var historiens afslutning i hegeliansk forstand: Nok kunne der ske mere. Men der ville ikke indtræde flere basale forandringer. I dag ved vi, at det var hans konkurrent til titlen som verdens største politolog, Samuel Huntington, der havde ret. Vesten er vesten – og andre vil ikke nødvendigvis tage vores model til sig. Det gælder i særlig grad Kina, der næppe nogensinde kommer til at anerkende den form for menneskerettigheder, vi betragter som universelle, men faktisk er vestlige. Og så gælder det den islamiske verden, hvor frie valg ofte (og temmelig paradoksalt, set med vestlige øjne) bliver vundet af partier, der ønsker at begrænse eller afskaffe friheden.

I lyset af den Fukuyama- og murens-fald-drevne eufori (der nok er to sider af den samme sag) troede man i 90'erne og 00'erne, at hvis man afsatte tyranner i islamiske lande, ville demokrati blomstre op. Derfor kastede man sig ud i krige, hvis ideelle formål var at befri folkeslagene, kun for at ende med den beklagelige indsigt her i 10'erne, at den dag, hvor et stort flertal blandt folkeslagene i den islamiske

verden ønsker demokrati, ligger længere ude i fremtiden, end jeg kan forvente at leve. Den misforståede opfattelse af, at vesten var "universel", har ført til mange fejltagelser. Og så har den ført til, at vesten for første gang i mange år må overveje, hvordan den forsvares sig. Men forsvarers skal vores samfundsmodel. For der findes ingen bedre.

Forsvares skal vores samfundsmodel. For der findes ingen bedre

- **Dahl**

JAN ØBERG: Det, der sker i disse år, er ganske naturligt - men i Vesten er man "in denial" - man nægter at tro på det. Nemlig at Vesten som ledende kultur og civilisation, som centrum, er på vej ned. Den, der ser sig selv som Nr. 1 i et system, lærer ikke selv. Ydmyghed er ikke en typisk vestlig egenskab.

"Vesten" kan betyde mange ting. Taler vi her om det politiske, økonomiske, geografiske eller militære Vesten? Det mest interessante og som regel oversete begreb er Vesten som kultur (levemåder, traditioner, religion, hverdagspraksis etc.) og civilisation (måder at se verden og sig selv på - på en dybere ikke-materiel måde). I denne sidste forstand er Vesten bl.a.:

1) Mono-teisme - dvs. med én Gudsopfattelse og derfor en skarp opdeling mellem dem, der tror som os og dem, der ikke gør det. Man er enten med eller imod os.

2) Dikotomi og polarisering i to (og ikke flere): mandligt/kvindeligt, højre/venstre, os/dem, fysisk/psykisk, centrum/periferi, top/bund, mennesket/naturen, materielt/åndeligt og Godt/Ondt. Imellem yderpunkterne findes ellers alt det interessante - men ikke i vores tænkemåde.

3) Missionen - 'gå ud i alverden og gør dem til mine disciple' [sagt af Jesus, red.] - og Coca-Cola-forbrugere, demokrater, etc.

4) Volden - troen på opsplitning, udbytning og del-og-hersk. Ædelt ser det ud med Biblen på toppen - men hvis man ikke underkaster sig Vestens tænkemåde så kommer Sværdet frem.

5) Rangordningen. Fx idéen om at u-landsbistand skal trille nedad og modtagerne efterhånden takket være os skal bevæge sig opad og blive som vi. Vesten selv er altings målestok.

Alle imperier eller ledende civilisationer er gået ned, før eller siden. Det går hurtigt på grund af de klassiske mekanismer: Man bliver for stor, mister respekt og legitimitet i andres øjne, militariserer sig ihjel, får problemer med "periferierne", der er vokset op og begyndt at tænke selv; derpå følger relativ økonomisk tilbagegang og andre, der suser fremad på dén skala.

Og endelig kommer så - specielt i Vestens tilfælde - det ulykkelige tab af den elskede fjende, den gode gamle Sovjetunionen. Dette gigantiske kommunistiske imperium styrter sammen som et korthus - og hvem er jeg, dets tvilling - så? I stedet for at skabe et nyt system sammen (fx jf. Gorbachevs idé om et nyt "Europas Hus", ved at nedlægge NATO og hjælpe det nye Rusland/CIS på fode igen) - udnyttede Vesten sin "sejr" til at triumfalistisk udbrede sig ud over alle rimelige grænser og dimensioner. Det kaldes hybris [overmod, red.] - og resultatet af denne omnipotente fejltænkning ser vi idag: Vestens imperium (ikke Vesten selv) på vej ud af historien - som Sovjet for 30 år siden. Excessernes tid er forbi. Unipolariteten, uni-lineariteten, universalismen under Vest og tanken om at vi er exceptionelle ledere af verden holder ikke meget længere, faktisk vil den snart være død som en sild - men: Vil Vesten gå ned med et brag eller en piven? [*not with a bang but a whimper*, citeret fra digteren T.S. Eliot, red.]

Det bliver en multipolær og samarbejdende verden i fremtiden. Den nye tænkning udvikles sagte men sikkert uden for Vesten - hos Resten. Ikke mindst Den Nye Silkevej. Naturligvis bliver en verden bedre, når der er mere mangfoldighed og samarbejde - mindre enfoldighed og konfrontation. Mindre vold er bedre for alle end mere og mere vold.

Uden nogen tvivl har Vesten - og USA især - givet verden meget af værdi. Ikke den bevidstløse materialistiske økonomiske markedsteori eller Marxismen. Ikke den arrogante holdning til andre kulturer. Ikke CIA og andre masse mordere. Ikke atomvåbnene og doktrinerne for menneskehedens udslettelse. Ikke den Første og ikke den Anden Kolde Krig, vi nu er i. Ikke NATO, der helt har glemt sin egen

traktat. Ikke rovdriften på den fælles klode. Ikke interventionismen. Det er på alt dette, Vesten nu falder. Men nok så meget billedkunst, arkitektur, musik af alle slags, fusionen - lånene fra andre og de nye kombinationer. Slå USAs, Europas og Ruslands kultur sammen og vi har uendeligt meget at være stolte af over i Vestens tid og rum. Og det er kunst og kultur - ånd - der holder på langt sigt. Derimod er det de vestlige begreber om økonomien, politikken, militarismen og naturforagten, der nu går ned - som kommunismen.

Spørg blot filosofferne og makro-historikerne - og dét burde politikere og medier gøre. Og det ville de have gjort det hvis ikke det også gik nedad for intellektualismen, nysgerrigheden, udforskningen, opdagelserne i systemernes grænseområder. De er nu erstattet af fake news, analyser og propaganda samt af den meget vigtigere udeladelse. Eller anderledes udtrykt: Midt i angsten for faldet står fornægtelsen af store dele af virkeligheden: Vore medier og politik finder ikke verden uden for Danmark og EU/USA værd nogen større opmærksomhed.

Det bliver en multipolær og samarbejdende verden i fremtiden. Den nye tænkning udvikles sagte men sikkertuden for Vesten - Øberg

HENRIK DAHL: Jan Øberg siger, at vesten er på vej ned. Og at det først og fremmest skyldes hybris – altså et overmod, der gør blind. Dermed tilslutter han sig en gammel tradition. Men er der noget at være bekymret for? Aftenlandet har jo været i færd med at gå under i næsten hundrede år. Så længe er det efterhånden siden, Oswald Spengler udgav sit værk om vestens undergang. En decideret ny tanke kan man altså ikke kalde undergangsforestillingen.

Efter afslutningen på den kolde krig troede mange – som allerede nævnt – at det var Francis Fukuyama [amerikansk samfundsforsker, forfatteren bag tesen om ”Historiens Afslutning” 1989, red.], der havde leveret den korrekte analyse. Han genlæste G.W.F. Hegels 1800-talsteori om åndens fænomenologi og hævdede, at samfundsdannelsen havde gjort sig selv fuldkommen med det liberale demokrati. Fra nu af kunne der finde begivenheder sted i verden. Men ingen, der ville ændre på den fuldkomne samfundsorden. Man kunne næsten have sagt sig selv, at den idé ikke kunne være rigtig. Men den, der sagde det bedst, var Samuel Huntington i 1996 [amerikansk samfundsforsker, der formulerede forventningen om ”civilisationernes sammenstød”, red.]. Verden bestod af forskellige civilisationer, der aldrig ville blive ens. Og vestens relative betydning blev stedse mindre. Derfor ville udviklingen gå imod ”vesten og resten”.

Mange hæftede sig ved Huntingtons beskrivelse af islam og tog en politisk korrekt afstand fra ham. Men hans bog handler om alt muligt andet. Kina kommer aldrig til at acceptere forestillingen om universelle menneskerettigheder, skrev han for eksempel. Det har indtil videre vist sig at være korrekt. Det er en dårlig idé at udvide EU øst for den linje, der adskiller katolicisme fra ortodoks kristendom, påstod han også. Den påstand kan man heller ikke bare afvise. Ukraine vil måske falde fra hinanden – og der vil komme problemer på Krim. Godt set i 1996, må man sige. Og så var der naturligvis spørgsmålet om islam. Der er tale om en religion, der har blodige grænser, skrev Huntington. Om det er hundrede procent rigtigt, kan man altid diskutere. Men om det er hundrede procent forkert: Det står ikke til diskussion. Det er det nemlig ikke. Så vesten er ikke omgivet af venner, der vil vesten det godt. Og det har vi vidst i mange år.

Spørgsmålet er så: Hvordan vil vesten indrette sig med resten? Det mærkelige er, at resten elsker vesten, når det gælder vores teknologi, videnskab og – langt hen ad vejen – livsstil. På disse punkter er det altid dem, der kopierer os. Men så kan resten ofte ikke lide vores frihed og vores demokrati. I stedet kommer den med egne bud, som lokale befolkninger i større eller mindre grad accepterer. Jeg tror ikke,

at resten vil løbe vesten over ende lige med det første. Den vil kræve sin plads i solen, det er klart. Men vestens militærmagt er stadig så overvældende, at man ikke kan genere den alvorligt uden selv at lide overlast. Det, der eventuelt ville kunne gøre mig urolig, var et tab af vestlig "soft power". Altså et tab af begejstringen for vores teknik, videnskab, populærkultur og livsstil. Men jeg ser ikke skyggen af reduceret soft power. Derfor er jeg meget fortrøstningsfuld.

Jeg ser ikke skyggen af reduceret soft power. Derfor er jeg meget fortrøstningsfuld - Dahl

JAN ØBERG: Om dette med nedgang og fald har Henrik Dahl naturligvis ret i at det er sagt før. Hans argumentation risikerer dog at få samme funktion som manden, der har kastet sig ud fra 38. etage og ud for 7. tænker ved sig selv at 'det hér går da forbløffende godt!'

Man kan naturligvis forholde sig til folk som Huntington og Fukuyama, men begge forekommer mig fordomsfulde og uinteressante, og jeg ville derfor lade deres bøger ligge i Museet for forføjede teorier. Jeg har desuden svært ved intellektuelle, der som Huntington har stillet sig til rådighed som advokater for amerikansk militarisme og krig med en touch af racisme. Vestens/USAs andel af verdensøkonomien har siden 1960'erne været nedadgående. På de mange magtskaler - som politik, økonomi, kultur og militær - er sidstnævnte snart sagt den eneste, USA/NATO er gode til. Ikke længere visioner om en bedre verden, ikke dialog, diplomati eller forhandlingsløsninger. USA's legitimitet i andres øjne, verden rundt, er, ifølge alle opinionsmålinger (også amerikanske) hastigt dalende.

En kultur og et demokrati byggede på et Militær-Industrielt-Medie-Akademisk Komplex, der kun kan producere politikere af Donald Trumps og Hillary Clintons type har nok så god grund til at netop ikke føle sig fortrøstningsfuld om fremtiden. USA er verdens i særklasse stærkeste militærmagt men har tabt alle krige siden Vietnam - moralsk, folkeretsligt, politisk og i termer af vestlige værdier og deres indplantning i andre kulturer. Landet fører - med et usammenhængende, visionsløst EU i baghjulet - krig på alle planer med mure, økonomiske sanktioner, diplomatisk kævl, handelskrig, foruden militær tilstedeværelse med over 600 basefaciliteter i godt 130 lande samt CIA- og specialtropper i mindst lige så mange. Og fører rigtig krig, så at sige, sammen med allierede, herunder Saudi-Arabien og terror-organisationer, som det er tilfældet på syrisk territorium.

USA er verdens i særklasse stærkeste militærmagt men har tabt alle krige siden Vietnam - Øberg

Er der nogen, der for alvor tror at dette kan fortsætte og at "soft" power skulle kunne hamle op med eller balancere dette civilisatoriske vanvid? Et land eller et menneske, der opfører sig sådan, er simpelthen ikke egnet til at lede nogen eller noget. Og dét er den store elefant i den danske debats rum: Der må ikke tales om disse ting - derimod skal der køres psyko-politiske projektioner af - hysteriske - fjendebilleder over på alle andre - Iran, Nordkorea, al-Assad og naturligvis Rusland. Det Rusland, der bedre end de fleste véd hvad krig indebærer fordi de mistede over 25 millioner menneskeliv under Anden Verdenskrig og har et militærbudget, der er 8 pct. af NATOs! Det er med disse helt konkrete perspektiver, jeg mener der er noget galt og der er noget vi nægter at tale om. Hér - udfor 7. etage.

Men denne dialog skal jo ikke kun handle om Vestens opgang og fald men om vestens bidrag til verden. Jeg ville for årtier tilbage have sagt: 60 pct. positivt, 40 pct. negativt. Jeg har aldrig været anti-amerikansk, men stærkt anti-imperialistisk. Så hér er jeg enig med Dahl i at mange stadig ser vesten som et slags livsstils-forebillede og soft power som noget positivt. Men prisen i termer af miljøødelæggelse, 'blow back'-terror à la 9/11 og krigenes omkostninger bør da vist også lige nævnes i dét billede. Idag ville

jeg sige 80 pct. negativt og 20 pct. positivt. På punkt efter punkt isolerer USA og Vesten sig, ser sig selv som sårede og som exceptionelle, som hævet over resten af verden - ikke som partner med den. Resultatet? At andre ikke gider os ikke længere og at vi selv er ophørt med at kere os om hvad der foregår ude i den meget større verden, som jeg antydede i mit indlæg ovenfor. Vi nægter at indse, at vi har problemer og burde lægge kursen om i takt med den øvrige verdens udvikling.

Det er på høje tid at Vesten stiger ned fra sine høje hest og indser at 'if you can't beat them' – og det kan vesten ikke - 'join them'. Man skal lytte og være ydmyg. Krigen som socialt accepteret institution tilhører ikke fremtidens globale civilisation. Således nedstegen kunne Vesten blive en fredelig partner, der fortsætter med at give verden noget positivt. Jeg tror og arbejder for at det stadig vil kunne nås - mellem 7. etage og katastrofen.

Resultatet? At andre ikke gider os ikke længere. Man skal lytte og være ydmyg - Øberg

HENRIK DAHL: Jeg må indrømme, at diskussionen efterhånden flimrer. Og det gør den, fordi den forekommer mig at være fattig på facts. Vesten er ikke lig med USA. Vesten er – som Jan Øberg siger – en civilisation, der har indrettet sig på en bestemt måde: Med politiske systemer, der ligner hinanden. Med økonomiske systemer, der ligner hinanden. Med nogle oplysningsværdier, der ligner hinanden. Og for det meste – men ikke udelukkende – kristne indbyggere. Forstået således omfatter vesten fire kontinenter plus et par store lande i et femte. De fire kontinenter er Europa, Nord- og Sydamerika samt Australien/New Zealand. "Filialerne" i Asien er som minimum Japan og Philippinerne. Men muligvis også Indien. Derfor synes jeg, det er helt forkert at sætte USA lig med vesten. USA er en del af vesten. Men vesten som civilisatorisk model er meget større.

Den civilisatoriske model vesten er ikke i krise. Den giver mening for mennesker på fire kontinenter plus det løse. Og det er bestemt ikke mærkeligt: Til trods for sine fejl, skaber den vestlige, politiske model en retsstatslig orden for milliarder af mennesker verden over. Den vestlige model skaber uddannelse, sundhed og fremgang i velstand – også for milliarder af mennesker. Ligesom tilknytningen til den vestlige, økonomiske og teknisk-videnskabelige model skaber stor velstandsfremgang i Kina. Verden bliver simpelthen et bedre sted at opholde for milliarder af mennesker på fem kontinenter på grund af den vestlige model. Det er dokumenteret mange gange. FN nåede adskillige af sine "millenium goals" før tid – for eksempel at halvere ekstrem fattigdom. Der er også gode udsigter til, at mange lande vil nå alle eller de fleste af de 17 verdensmål per 2030. Man kan diskutere, om målene er rent vestlige (jeg vil påstå, at det er de langt hen ad vejen). Men der er ingen tvivl om, at de eneste midler, der kan gøre målene til virkelighed, er midler, som udspringer af den vestlige civilisation.

Vi skal acceptere, at der findes andre civilisationer end den vestlige her i verden. Men vi har intet at skamme os over. Ellers ville der nok heller ikke være tæt på total, folkelig opbakning til den vestlige model på fire kontinenter plus flere store lande i Asien.

Vi har intet at skamme os over. Ellers ville der nok heller ikke være tæt på total, folkelig opbakning til den vestlige model på fire kontinenter plus flere store lande i Asien - Dahl

JAN ØBERG: Åh jo, det dér med fakta kan man vel diskutere. Jeg har lagt en del fakta (og tal) frem undervejs ovenfor, mens Dahl i nok så stort omfang henviser til gamle bøger og argumenterer for en definition af hvad der er Vesten, som ikke bygger på nogen samlet teori eller fakta. Vesten skal ifølge ham findes på fire kontinenter og en stor del af et femte og som måske endog Indien er en del af og Kina kan tanke sin fremgang for! Kriterium? Jo, deres politiske, økonomiske, og andre systemer "ligner hinanden" og ligner Vesten. Det gør de idag nok så meget fordi de historisk set har været objekter for kolonisering. Ikke fordi de oprindelig eller i deres grundværdier er (eller ligner) Vesten.

Hvad er fakta om den dér globale velstandudvikling? Jo, at Vesten med sin enorme resourcebase - egen indsats plus historisk udbytning - alligevel i dag har enorme problemer, stadig større indkomstkløfter og ulighed. Den relative reduktion af fattigdommen i verden skyldes i hovedsagen at Kina ifølge Verdensbanken på 20 år har løftet mellem 400 og 600 millioner mennesker ud af fattigdom - og om 3-4 år vil have afskaffet den helt. Hvor har Vesten gjort noget lignende i de sidste 100 år med sine kolonier? Den fattigdom, de enorme problemer for de milliarder, Dahl siger er gået frem i velfærd, skulle formodentlig have fået det meget bedre for årtier siden - hvis Vesten ikke havde været dér. Fattigdommen vokser også inde i Vesten - nu er 41 millioner mennesker helt nede under fattigdomsgrænsen i selve USA (13 pct.), og andre millioner kun et stykke over denne grænse. I USA har den rigeste 1 procent af befolkningen kunnet se sin andel af den samlede indkomst fordoblet fra 1980 til idag (fra 11 til 20 pct.). Det er nok så holdbare fakta, ingen flimmer.

Her vil Henrik Dahl så indvende at USA ikke er Vesten. Det kan man naturligvis kun være enig i. Men USA er/har været den soleklare leder, dén man fulgte - ikke mindst blindt i Danmark siden 1990'erne. EU synes ikke at kunne overtage dét lederskab på nogen måde - ja, det skulle da så være hvis Europa fortsætter med at blive objekt for endnu flere mærkelige, konfliktskabende tiltag fra Washingtons side og at man endelig siger fra og mander sig op. Fx til at samarbejde med Iran i stedet for at lade sig kyse af skammelige amerikanske forsøg på at få amerikansk lov til at gælde for 500 millioner borgere i EU! Med det ene formål at skade den iranske befolkning og gennemføre en regeringsforandring (for nu at gentage CIA's forbrydelse fra 1953).

Den dag, det amerikanske imperium falder - og det gør det, Henrik Dahl - så falder også NATO - Øberg

Og én ting står mig nok så klart: Nok er USA og Vesten ikke den samme størrelse, men den dag, det amerikanske imperium falder - og det gør det, Henrik Dahl - så falder også NATO og i faldet ryger de vestlige værdier som besynges så højt (i Vesten) - ungefær som kommunismens værdier og samfundsmodel gjorde i 1989. Og hvis de ikke gør det i dine og andre vesterlændinges øjne, så gør de det i resten af verdens øjne.

Hvis vi undgår en altødelæggende stor- eller atomkrig vil der vokse en ny multipolær, mangfoldig verden frem, horisontal i stedet for vertikal, samarbejdende istedet for konfrontativ, civil mere end militær og med et stærkere, reformeret FN eller noget andet nyt. Og den politiske retsstatlige model som nævnes vil endelig kunne realiseres - over og under den nuværende nationalstat som vil miste betydning til regioner og nærdemokratiske enheder. Det er hen i vejret at tale om en 'retsstatslig orden på internationalt niveau' - i og med at folkeretten er blevet systematisk undermineret af Vesten selv i krig efter krig og har sendt verdens vigtigste fælles organisation, De Forenede Nationer og dens fredsstræbende FN-Erklæring langt, langt ned ad en sidevej.

Boomerangens tid, Henrik Dahl! Vi har ikke alt - men en hel del at skamme os over. Og desuden skamme os over, at vi ikke taler om det. Selvtfredse forbereder vi os derfor heller ikke i tide på fremtidens verden. Vi har kun os selv at takke, hvis vi i den verden bliver den ny periferi.

**Vi har ikke alt - men en hel del at skamme
os over. Vi har kun os selv at takke, hvis vi i den
verden bliver den ny periferi
- Øberg**

HENRIK DAHL: Officielt er Jan Øberg forsker, mens jeg er politiker. Når jeg gennemlæser hele vores udveksling, efterlader den dog det omvendte indtryk: Politikeren Jan Øberg giver den gas med personangreb, værdidomme og subjektive forventninger, mens jeg prøvet at holde hovedet koldt og introducere nogle kendsgerninger. Det *går* fremad her i verden - og det er *mange* steder, det går godt. Det kan man erkyndige sig om ved selv at læse statistikker. Men hvis man vil have overblikket, kan man også læse den nyligt afdøde svenske samfundsforsker Hans Roslings bog *Factfulness*. Den argumenterer på overbevisende facon for, at vi lever i en verden, der rent faktisk har evnen til at forbedre sig. Og jeg vil invitere læserne til at tage denne test, der er udviklet af Gapminder - den organisation, Hans Rosling var med til at stifte. Når det går bedre, skyldes det først og fremmest vestlig biomedicin; vestlig videnskab og teknologi; en vestlig forestilling om uddannelse og oplysning; vestlige idéer om frie markeder og økonomisk vækst. Og: vestlige idéer om, at et godt samfund er et samfund, hvor det ikke kun er de få, men også de mange, der skal have det godt.

**Når det går bedre, skyldes det først og fremmest
vestlig biomedicin; vestlig videnskab og
teknologi; en vestlig forestilling om uddannelse
og oplysning; vestlige idéer om frie markeder og
økonomisk vækst. Og: vestlige idéer om, at et
godt samfund er et samfund, hvor det ikke kun er
de få, men også de mange, der skal have det godt
- Dahl**

JAN ØBERG: *Grundforskning* er den frie søgen efter holdbar viden og gensøgning af gamle sandheder - search and re-search. *Målforskning* er at bruge denne forskning til et bestemt formål - f.eks. er medicinsk forskning til for at forstå sygdomme, udrydde dem så langt det nu går og forebygge at de kommer tilbage. *Fredsforskning* er en målorienteret forskning, der laver diagnose, prognose og behandling på det fænomen eller den samfundssygdom, der hedder vold - direkte, psykologisk, strukturel, kulturel etc. - med det formål at mindske volden (negativ fred) og diskuterer veje til et samfund og en verden, hvor der er ikke bare mindre vold men også mere fred (positiv fred). Så fredsforskning og medicinsk forskning har endog meget tilfælles, ikke mindst diagnosen, prognosen og behandlingen. Hvis Henrik Dahl med sin akademiske baggrund synes det gør mig til politiker og ikke forsker (i modsætning til ham selv), så helt fint for mig. Hans Rosling var bestemt et frisk pust i debatten og har min respekt som folkeoplyser. Men han var ikke så imponerende på områder som global struktur, vold og usikkerhed, krig og især ikke på magten som centralt fænomen. Lidt for megen talmagi for min smag.

Jeg vil foreslå RÆSONs læsere at gemme denne artikel og så læse den igen om bare 4-5 år: Hvor meget bedre går det - for Vesten og for Resten? Al god forskning - og for så vidt også god politik - karakteriseres af i hvor høj grad det fremtidsbillede, de byggede på, holder stik.

**Al god forskning - og for så vidt også god
politik - karakteriseres af i hvor høj grad det
fremtidsbillede, de byggede på, holder stik**

- Øberg

Jan Øberg (f.1951) er ph.d. i sociologi, medstifter af samt leder af TFF - Den Transnationale Stiftelse for Freds- og Fremtidsforskning (grundlagt 1986). TFF beskriver sig selv således: "Den eneste helt folkeligt finansierede og all-volunteer tænketank på området. Har godt 50 "Associates" rundt om i verden, der arbejder for TFF's grundlæggende norm, nemlig Artikel 1 i FN-Erklæringen om at fred skal skabes med fredelige midler. TFF kritiserer ikke bare tingenes tilstand men arbejder med konstruktive fredsløsninger. I årenes løb er det sket i alle dele af det tidligere Jugoslavien, Georgien, Burundi, Irak, Iran og Syrien og nu langs den nye Silkevej fra Shanghai til Venedig, der kombinerer akademiske analyser og kunstfotografi". Øberg er tidligere leder af Fredsforskningsinstituttet ved Lund Universitet (LUPRI) og tidligere generalsekretær for Den Danske Fredsfond i København.

Henrik Dahl (f.1960) er uddannet sprogofficer (i russisk), cand.scient.soc. og M.A. in Communications fra University of Pennsylvania. Var bl.a. været medstifter og ejer af analysefirmaet Advice Analyse (siden 2005 "Explora"), vært på P1-programmet "Dahls Duel" (2004-05). Medlem af Folketinget siden 2015 for Liberal Alliance (opstillet 2014). Forfatter til bl.a. "Hvis din nabo var en bil" (1997), "Den kronologiske uskyld" (1998), "Den usynlige verden" (2008) og "Spildte kræfter" (2011), medforfatter til "Borgerlige ord efter revolutionen" (1999).